

Esquizofrènia figurativa

A dalt, 'Los esquizos de Madrid', de Guillermo Pérez-Villalta; a la dreta, 'Andy Mackay', d'Hermínio Molero.

La Fundació Suñol s'acosta a un grup de pintors madrilenys que va recuperar la figuració en plena moda conceptual. Per **Jordi Nopca**

Gilles Deleuze, condemnat com tots els filòsofs a la reflexió perpètua, poc es devia pensar que *Anti-Oedipus* (1973) seria el punt de partida teòric d'una colla de pintors que durant els setanta compartien ciutat (Madrid) i aproximació estètica a l'art. La crisi de la figura del 'pare' a partir de la Segona Guerra Mundial va ser l'origen de l'assaig de Deleuze, que es complementaria amb *Mille plateaux* l'any 1980: tots dos llibres formen el díptic *Capitalisme et schizophrénie*, patologia amb què el grup Trama barceloní va batejar l'obra pictòrica de Javier Utray, Guillermo Pérez-Villalta, Carlos Alcolea, Hermínio Molero, Luis Gordillo, Manolo Quejido, Chema

Cobo, Carlos Franco, Sigfrido Martín Begué i els cosins Pérez-Minguez.

"En la història de l'art hi ha una infinitat de noms pejoratius que després són reutilitzats. Agradí o no, els malnoms de vegades l'encerten". Parlem amb Maria Escribano, que ha comissariat juntament amb Iván López Munuera i Juan Pablo Wert l'exposició *Los esquizos de Madrid*. "S'ha de dir que el grup era força esquizofrènic: els seus quadres es troben entre la tradició i la modernitat, i els seus integrants són dandis però a la vegada tenen conductes extravagants i provocatives".

L'obra pictòrica dels *esquizes* abarca des del 1970 fins al 1985. Són quinze anys que van quedar eclipsats ràpidament per la Movida madrilenya. "Determinades actituds d'alguns d'aquests pintors podrien ser vistes com a precedents de la Movida, però en cap cas s'han de barrejar. Els *esquizes* segueixen sent una manifestació d'alta cultura, i en canvi la Movida és molt

més popular, perquè la base és musical i cinematogràfica".

Una nova mirada a la figuració

"A principis dels setanta, l'art conceptual estava molt de moda. Semblava que la pintura hagués deixat de tenir sentit, en certa manera. Els

"Es comportaven com si el Caudillo i la dictadura ja fossin morts"

esquizes busquen nous camins des de la figuració", ens diu Escribano, que va conèixer de primera mà la gestació del grup. Casada amb el crític i historiador de l'art Àngel González, Escribano va assistir als Encuentros de Pamplona que del 1965 al 1972 van reunir el món artístic espanyol menys conformista. "Els pintors que més endavant serien

coneguts com a *esquizes*—o figurativistes madrilenys dels setanta, com prefereix el crític Francisco Calvo Serraller— van participar activament als Encuentros de Pamplona; va ser allà on va germinar la seva actitud provocadora de tornar a pintar figurativament després del final de les avantguardes". Si Deleuze va ser la principal inspiració teòrica, les referències artístiques van ser moltes i de camps molt diversos: escriptors com Raymond Roussel, pintors com Frank Stella o Andy Warhol i músics com John Cage o David Bowie es complementen amb filiacions ideològiques (el situacionisme) i l'esperit iconoclasta d'assumir el món del còmic des d'una perspectiva *highbrow*. "Van ser una generació molt culta—diu Escribano—. Bona part dels *esquizes* procedien de l'arquitectura, focus intel·lectuals de molta importància, durant els setanta". A l'exposició es pot comprovar el seu interès tant per l'arquitectura clàssica com per la més avantguardista, que es barreja amb obsessions particulars per les construccions dels seixanta de la Costa del Sol i certa "arquitectura popular absurda".

Cansats de l'Espanya franquista

"Tots els *esquizes* estaven en contra de la dictadura, però a la vegada estaven farts del combat reivindicatiu. La seva voluntat és de cosmopolitisme i d'escapar del fet diferencial espanyol respecte la resta d'Europa. Es comportaven com si el Caudillo i la dictadura ja fossin morts...". La voluntat post maig del 68 d'acabar amb el pare els va fer girar el cap en direcció a la mare: "La mare és la pintura: l'ambient d'allò femení, del color... La pintura, igual que la mare, està lligada a la terra i a allò primari: representa la no reflexió del goig".

'Los esquizos de Madrid'. Fundació Suñol. Del 15 d'octubre al 6 de gener.